

שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 1 (פרקים א'-ב')

פרק א'

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

1. א'-י' = _____
2. י"א-ט"ו = _____
3. ט"ז-י"ט = _____
4. כ'-כ"א = _____
5. כ"ב-כ"ו = _____
6. כ"ז-סוף = _____

שמות חלקי פרק א'

א. כבוש בית אל וקיום החסד ל"איש". ב. כלב מקבל את חברון, בנימין לא מוריש את ירושלים. ג. מעשה הקיני, יהודה עוזר לשמעון בכבוש נחלתו. ד. המקומות שלא הורישו השבטים. ה. יהודה נלחם בעמי כנען. ו. עתניאל כובש את דביר.

חלק ב':

הנושא: בני הקיני ועיר התמרים

"ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה.. אשר בנגב ערד, וילך וישב את העם" (א, טז)

כדי לבאר את הפס' הנ"ל קרא את הקטע הבא ממדרש ספרי ואחר ענה על שאלות 7-9.

באור

- 1 לו = ליתרו.
- 2 דושנה = החלק הטוב
- 3 מעיר התמרים = יריחו.
- 4 אותה = ממנה, מיריחו
- 5 ופינו אותו = בני הקיני את יריחו.
- 6 מפניהם = מפני בנימין שבאו לגור שם.

"והיה כי תלך עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטב ה' עמנו והטבנו לך" (במדבר י' לב) וכי מה טובה הטיבו לוי? אמרו: כשהיו ישראל מחלקים את הארץ, הניחו דושנה² של יריחו, חמש מאות אמה על חמש מאות אמה. אמרו: כל מי שייבנה בית הבחירה בחלקו, יטול דושנה² של יריחו, ונתנוה לבני יתרו, שנאמר: 'ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים'³, והיו אוכלים אותה⁴ ארבע מאות וארבעים שנה וכו'. וכיון ששרתה שכינה בחלקו של בנימין, באו בני בנימין ליטול חלקם, ופינו אותה⁵ מפניהם⁶."
(ספרי בהעלותך כ"ג לפי גרסת הגר"א)

7. בספר במדבר פ' י' פס' ל"ב הבטיח משה ליתרו: "והיה הטוב ההוא אשר ייטב ה' עמנו והטבנו לך".

א. לפי המדרש למה התכוון משה באומרו "הטוב"?

ב. לפי מדרש ספרי, כיצד קיימו ישראל את הבטחת משה לקיני שהם צאצאי יתרו חותן משה?

8. לפי ההלכה רק שבטי ישראל יכולים לנחול בארץ, אם כן כיצד נתנו ישראל לגרים חלק מהארץ?

(קרא היטב את 2 השורות האחרונות!)

9. א. כמה שנים היו הקיני ביריחו? _____ ? שנה. עד שנבנה _____

ב. הוכח מסוף המדרש שבני הקיני קיימו את התנאי מימי יהושע!! _____

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 1

פרק ב'

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

- 1. א-ה' = _____
- 2. ו-י' = _____
- 3. י"א-י"ט = _____
- 4. כ'-סוף = _____

שמות חלקי פרק ב'

א. תוכחת מלאך ה' את ישראל. ב. תקופת יהושע והזקנים לעומת תקופת השופטים. ג. תאור כללי על תקופת השופטים. ד. ה' השאיר את הגויים כדי לנסות בם את ישראל.

חלק ב':

הנושא: סכום תקופת השופטים

5. קרא את הפסוקים י"א-י"ג וכתוב את ההדרגה במעשיהם הרעים של העם לאחר מות יהושע והזקנים שהיו אחריו.

- א. (י"א תחילתו)
- ב. (י"א סופו)
- ג. (י"ב)
- ד. (י"ג)

6. קרא את הפסוקים י"א-י"ט וסכם את "הגלגל החוזר" של מעשי ישראל בכל תקופת השופטים.

- א. (י"א - י"ג)
- ב. (י"ד בתחילתו)
- ג. (המשך י"ד)
- ד. (סוף ט"ו)
- ה. (ט"ז)
- ו. (י"ז-י"ט)
- ז. וחוזר חלילה

בהצלחה!!!

שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 2 (פרק ג')

פרק ג'

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

1. א'-ד' = _____
2. ה'-ח' = _____
3. ט'-י"א = _____
4. י"ב-י"ד = _____
5. ט"ו-כ"ו = _____
6. כ"ז-ל' = _____
7. ל"א = _____

שמות חלקי פרק ג

א. השופט שמגר בן ענת מכה בפלשתים. ב. הגויים שהשאיר ה' כדי לנסות בם את ישראל. ג. ישראל בראשות אהוד מכה במואב. ד. חטאי ישראל ושעבודם בידי כושן רשעתיים. ה. ישראל זועקים לה' וה' שולח את אהוד להצילם ואהוד הורג את עגלון ומכניע את מואב. ו. ישראל זועקים לה' וה' שולח את עתניאל להושיעם. ז. ישראל נמסרים בידי עגלון מלך מואב בגלל חטאיהם.

הנושא: השופט עתניאל בן קנז

חלק ב':

קרא בפרק ג' פס' י" ואת תרגום יונתן בן עוזיאל עליו. אחר השווה את תרגומו על פסוקים דומים המתארים **שופטים נוספים**, שים לב לשנוי בתרגום המילים "רוח ה'". אחר ענה על שאלות 8-19.

עֲתַנְיָאֵל:

שופטים ג פס' י' "וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ ה' וַיִּשְׁפֹּט אֶת יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא לְמַלְחָמָה..."
תרגום יונתן "וַיִּשְׁרַת עָלָיו רוּחַ נְבוֹאָה מִן קָדָם וַיֵּדַן יִתְּ יִשְׂרָאֵל וַיִּנְפֹּק לְאַגְחָא קַרְבָּא..."

8. אילו **פעולות** עשה עתניאל לאחר שהיתה עליו רוח ה'? א. _____ ב. _____
9. כיצד תירגם יונתן בן עוזיאל את המילים: "רוח ה'"? _____

גְּדַעוֹן:

שופטים ו פס' ל"ד "וַרוּחַ ה' לְבָשָׂה אֶת גְּדַעוֹן וַיִּתְקַע בְּשׁוֹפָר..."
תרגום יונתן "וַרוּחַ גְּבוּרָא מִן קָדָם וַיִּלְבִּישֵׁת יִתְ גְּדַעוֹן וַיִּתְקַע בְּשׁוֹפָרָא..."

10. איזו **פעולה** עשה גדעון לאחר שרוח ה' לבשה אותו כדי לצאת למלחמה?
" _____ ב. _____ "
11. כיצד תירגם יונתן בן עוזיאל את המילים "רוח ה'"? _____

יִפְתָּח:

שופטים יא פס' כ"ט "וַתְּהִי עַל יִפְתָּח רוּחַ ה' וַיַּעֲבֵר אֶת הַגְּלָעַד..."
תרגום יונתן "וַיִּשְׁרַת עַל יִפְתָּח רוּחַ גְּבוּרָא מִן קָדָם וַיַּעֲבֵר יִתְ גְּלָעַד..."

12. איזו **פעולה** עשה יפתח לאחר שהיתה עליו רוח ה'? _____ את _____ וכו' כדי לצאת למלחמה.
13. כיצד תירגם יונתן בן עוזיאל את המילים "רוח ה'"? _____

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 2

שקשון:

א. שופטים יד פס' ו' "וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ ה' וַיִּשְׁפְּעוּהוּ..."
תרגום יונתן "וַיִּשְׁרַת עָלָיו רוּחַ גְּבוּרָא מִן קָדָם וַיְהַדְמֶיהָ..."

- 14. איזו פעולה עשה שמשון לאחר שצלחה עליו רוח ה' ? את האריה כדי ל _____
- 15. כיצד תירגם יונתן בן עוזיאל את המילים : "רוח ה'?" _____

שקשון:

ב. שופטים יד פס' יט "וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ ה' וַיִּרְדּוּ אֲשָׁקְלוֹן וַיִּרְמֶהוּ..."
תרגום יונתן "וַיִּשְׁרַת עָלָיו רוּחַ גְּבוּרָא מִן קָדָם וַיְנַחֵת לְאֲשָׁקְלוֹן וְקָטַל מִנְהוֹן..."

- 16. איזו פעולה עשה שמשון לאחר ששוב צלחה עליו רוח ה' ? לאשקלון כדי _____
- 17. גם כאן, כיצד תירגם יונתן בן עוזיאל את המילים "רוח ה'?" _____

שקשון:

ג. שופטים טו' פס' יד "הוא בא... וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ ה' וַתְּהַיֵּינָה הַעֲבֹתִים..."
תרגום יונתן "הוא אָתָּא... וַיִּשְׁרַת עָלָיו רוּחַ גְּבוּרָא מִן קָדָם וַיְנַחֵת גְּדִילְתָּא דְעַל..."

- 18. לאחר שקראת את הפסוקים בהם מוזכר שרוח ה' "צלחה", "היתה" או "לבשה" את ארבעת השופטים. מי השופט אשר יוצא דופן בתרגומו של יונתן בן עוזיאל את המילה "רוח ה'?" _____
- 19. א. כדי להבין מדוע שינה התרגום את תרגומו אצל שופט זה עיין שוב בפסוק המדבר על "רוח ה' שהיתה עליו" וכתוב אלו מילים נוספו אצלו בין המילים "רוח ה'" לבין הפעולה שנכתבה אחר כך, המביעה יציאה למלחמה. שלושת המילים שנוספו הן : " _____ " _____ " _____ ."
ב. התרגום תרגם מילים אלו כך : " _____ " _____ " _____ ית _____ " _____ ."
ג. המסקנה מהתרגום : לפני יציאת השופט הזה לקרב באה עליו רוח _____ ואז _____ את ישראל.
הערה : בדרך שונה פתר שמות רבה את הקושי בכתיבת שלושת המילים בין "רוח ה'" לבין היציאה לקרב. קרא את קטע א משמות רבה ואחר ענה על השאלות 20 - 21.

א. "ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי (שמות ג, ז)... אמר רבי שמואל בר נחמן הדבר הזה שפט עתניאל בן קנז לפני הקב"ה אמר לפניו: רבון העולם כך הבטחת את משה בין עושי רצונך בין לא עושי רצונך אתה גואלם שנאמר: (שופטים ג, י) "ותהי עליו רוח ה' וישפוט את ישראל" לכך כתיב: (שמות ג, ז) "כי ידעתי את מכאביו" - אעפ"כ אני גואלם" (שמות רבה פ' ג ב)

- 20. האם בעל מדרש שמות רבה מפרש את המילים "וישפט את ישראל" במובן של "משפט"? כלומר, האם הביאם לבית משפט לשופטם? כן / לא סמן בעיגול את התשובה הנכונה.
- 21. א. רש"י בפירושו לפסוק י' הביא מדרש דומה מתנחומא : "זו לך עתניאל, אמר: בין זכאים בין חייבים עליו (=על ה') להושיעם:"
כלומר מה שעשה השופט נקרא : "למוד _____" _____ ."
ב. לפי מדרש שמות רבה, ממי למד עתניאל בן קנז לפעול כך? _____
הערה : וכן פירש הרד"ל (=ר' דוד לוריא) את המדרש שמות רבה :

ב. (ה) "הדבר הזה שפט עתניאל" דכתיב האי "וישפוט" בין "ותהי עליו רוח ה'" ל"ויצא למלחמה" לכן דרש ליה שאינו לשון שפיטת שררה על ישראל ורש"י בשופטים העתיק דרשא זו בשם התנחומא על "ותהי עליו רוח ה'" אלא ששפט משפטן לפני ה' ומלפניו הוציא כאור משפטם... שאף שלא עשו עדיין תשובה שלימה יושיעם וכן מצינו הכתובים (בשופטים ב"ב-יח) "ויעזבו את ה'" וגו' "ויצר להם מאד" "ויקם להם שופטים" וגו' ואין מזכיר שם שעשו תשובה וכן אחר כך כתיב : "וגם אל שופטיהם לא שמעו כי זנו" וגו', אעפ"כ כתיב : "והיה ה' עם השופט... כי ינחם ה' מנאקתם מפני לוחציהם ודוחקיהם":

עליהם, בזכות זה שרתה עליו רוח גבורה מאת ה' ואז יצא להלחם בכושן רשעתיים והצליח להושיעם מידו.

בהצלחה

שם פרטי _____ משפחה _____ כיתה _____

**שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 3 (פרקים ד'-ה')
פרק ד'**

חלק א':

קרא תחילה את הפרק אחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

1. א' - ג' = _____
2. ד' - ט' = _____
3. י' - ט"ז = _____
4. י"ז - כ"ב = _____
5. כ"ג - סוף = _____

שמות חלקי פרק ד'

א. ישראל משתעבדים ליבין מלך כנען. ב. ה' עוזר לברק, זבולון, ונפתלי לנצח את צבא סיסרא. ג. דבורה שופטת את ישראל וקוראת לברק להלחם. ד. בריחת סיסרא והריגתו בידי יעל. ה. הכנעת יבין על ידי ישראל.

חלק ב':

קרא תחילה את הקטע ממדרש **תנא דבי אליהו רבה** פרק ט' ואחר ענה על שאלות 6-10.

הנושא: אשת לפידות

באור

- ¹לבית המקדש = משכן
- ²מה = אולי
- ³והוא = בעלה של דבורה
- ⁴לפידות = פתילות
- ⁵ממידך = מנמידך את עצמו
- ⁶אתכם = בילק"ש הגרסא אוֹרְכֶם
- ⁷כיוצא בה = הדומות לה במעשיהן

"כך אמרו: בעלה של דבורה עם הארץ היה. אמרה לו אשתו: פא ואעשה לך פתילות, והולִיךְ אותן לבית המקדש¹ שבשילה. מה² אם יהיה חלקך בין אנשים כשרים שבהם, ותזכה לעוה"ב. והוא³ היה עושה פתילות עבות. כדי שיהא אורן מרובה. לפיכך נקרא שמו "לפידות".

וכן אמרו: שלושה שמות יש לו: "ברק", "לפידות", "מיכאל". ברק - שפניו היה דומה לברק, **לפידות** - שהיה עושה לפידות⁴ עבות, ומה שמו? **מיכאל** שמו. (בילק"ש: מיכאל - על שם שהוא ממידך⁵ את עצמו. דבר אחר: על שם מלאך.) הקב"ה בוחן לבות וקְלִיֹּת הוא. אמר הקב"ה לדבורה: אתם פְּוֹנְתֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם, ועשיתם פתילות עבות, כדי שיהא אורן מרובה - גם אני אֶרְפָּה אתכם⁶ בישראל וביהודה ובי"ב שבטי ישראל.

ומי גרם לפידות שהיה חלקו בבני אדם כשרים, וזכה לעוה"ב? הוי אומר, דבורה אשתו! כך אמרו: על דבורה אשת ברק **ועל כיוצא בה⁷**, הוא אומר: "**חֲקָמוֹת נָשִׁים בְּנֵתָה בֵּיתָה**" (משלי יד, א.).

6. כתוב את שלושת שמותיו של בעלה של דבורה ואת הסיבה לכל שם:

א. נקרא _____ והסיבה: _____

ב. נקרא _____ והסיבה: _____

ג. נקרא _____ והסיבות (לפי ילק"ש שבסוגריו): (1) _____

(2) _____

7. מדוע נתן ה' שכר כה רב לדבורה ולבעלה?

8. מי "עודדה" את בעלה של דבורה לעשות מעשה כה יפה?

9. מדוע היא עודדה אותו?

10. בספר משלי אמר שלמה בפרק י"ד פסוק א': "**חֲקָמוֹת נָשִׁים בְּנֵתָה בֵּיתָה**".

א. לפי המדרש, מי זו **האישה** לפי שלמה? ולאילו עוד נשים התכוון? (הערה 7)

ב. איזה "בית" בנתה? סמן בעיגול את התשובה הנכונה. **בית מלבנים ומלט/התוכן הרוחני של הבית**

ג. מדוע נאמר שבנתה בית "**בחכמה**" הרי בית בונים ע"י לבנים, מלט, וכל אמצעי הבניה? אם כן

מדוע צריך חכמה?

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 3

פרק ה'

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

1. א' - ה' = _____
2. ו' - ח' = _____
3. ט' - י"ג = _____
4. י"ד - י"ח = _____
5. י"ט - כ"ב = _____
6. כ"ג - כ"ז = _____
7. כ"ח - סוף = _____

שמות חלקי פרק ה'

- א. הלעג לאם סיסרא המצפה לשוא, לשוב בנה עם השלל. ב. הפתיחה של השירה ותאור מתן תורה. ג. המצב הקשה בישראל בימי שמגר ויעל. ד. הקריאה לישראל לספר ישועות ה' לאחר הניצחון. ה. השבת לנלחמים ותוכחה לנמנעים. ו. ה"שמים" ונחל קישון עזרו לישראל. ז. קללת מרוז והברכה ליעל.

חלק ב':

הנושא: שירת דבורה

"...יבחר אלהים חֲדָשִׁים אֶז לְחֵם שְׁעָרִים מִגֵּן אִם-יִרְאֶה וְרִמַּח..." (ה', ח')

קרא את הקטע הבא מתנא דבי אליהו רבה ואחר ענה על שאלות 8-10.

באור

- ¹ שמשמיעין אותו = אומרים לו.
- ² לחם שערים = נלחמו בשערי העיר.
- ³ מגן אם יראה ורומח = אם ה' יראה ת"ח בתוך ישראל אז יצילם.
- ⁴ דומה להם = זה כאלו.
- ⁵ ותריס = כלי הגנה.
- ⁶ פּיפּוּת = מחודד בשני צדדיו.

"... אשרי מי שמתחדש דברי תורה על פיו. וכל מי שמתחדש דברי תורה על פיו, דומה כמי שמשמיעין אותו¹ מן השמים, ואומר לו: כך אמר הקב"ה, בני, בְּנֵה לִי בֵּית מִדְרַשׁ שְׁשֹׁכֵר הַגְּדוּל שֵׁשׁ לִי בְּאוּצְרֵי, שֶׁלֶךְ הוּא, וּבִשְׂבִילְךָ אֲנִי מְצִיל אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמַר אַח"כ: (פסוק ח') "יבחר אלקים חדשים" - (מסביר הכלי יקר: האלקים בוחר בחידושי תורה) - "אז לְחֵם שְׁעָרִים"², מגן אם יראה ורומח³ בארבעים אלף בישראל". מכאן אמרו: ארבעים אלפים מישראל, שנתקבצו יחד ויצאו למלחמה, ויש ביניהם זוג אחד תלמידי חכמים, דומה להם⁴ כאילו אֶחָזוּ מִגֵּן וְתָרִיס⁵, וחרב פּיפּוּת⁶ בידם..."

(תנא דבי אליהו רבה י')

8. א. בזכות אלו אנשים (ומעשיהם) זוכים ישראל להינצל במלחמות? _____
- ב. מאיזו מילה בפסוק ח' למד המדרש זאת? הקף אותה בעיגול: "יבחר אלקים חדשים".
- ג. לפי המדרש היכן תשים פסוק, לפני המילה אלוקים או לאחריה? _____
9. בהמשך פסוק ח' נאמר: "אז לְחֵם שְׁעָרִים..." הסבר פסוק זה לפי המדרש:
  - א. מתני היה ה"אז"?
  - ב. "לחם" מובנו: _____
  - ג. על אלו "שערים" מדובר בפסוק? _____
10. בהמשך פסוק ח' נאמר: "... מגן אם יראה ורמח...", לפי סוף דברי המדרש:
  - א. מי הם אשר כאלו יש בידיהם מגן ורמח שהם כלי מלחמה? _____
  - ב. אם רק כאלו יש בידיהם כלי מגן, מה מציל אותם? _____

בהצלחה

שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 4 (פרקים ו'-ח')

פרק ו'

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

1. א' - י' = _____
2. י"א - כ"ד = _____
3. כ"ה - ל"ב = _____
4. ל"ג - ל"ה = _____
5. ל"ו - סוף = _____

שמות חלקי פרק ו'

א. גדעון מקבל אותות מה' על הישועה. ב. גדעון אוסף העם להלחם במדין וחבריהם. ג. גדעון הורס את מזבח הבעל והאשרה ומקריב הפר. ד. מלאך ה' שולח את גדעון להושיע את ישראל ונותן לו אות. ה. ישראל נמכרים ביד מדין ותוכחת הנביא.

הנושא: לימוד זכות

חלק ב':

6. נאמר בפרקנו בפסוק י"ב: "וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו, ה' עמך גבור החיל" לאחר מכן בפסוק י"ד נאמר: "ויפן אליו ה' ויאמר: לך בכחך זה, והושעת את ישראל..." לאחר שתשווה את שני הפסוקים נסה למצוא מה ההבדל ביניהם לגבי הפונה אל גדעון (לפי הפשט)?

קרא את קטע א ממדרש תנחומא וענה על כל שאלה 7.

א

"... מגדעון בן יואש, שבימיו היו ישראל בצרה, והיה הקב"ה מבקש אדם שילמד עליהם זכות, ולא היה מוצא, שהיה הדור דל במצוות ובמעשים. כיון שנמצא זכות בגדעון, שלימד עליהם זכות, מיד נגלה עליו המלאך, וכי, ויאמר (לו): לך בכחך זה! - בכח זכות שלמדת על בני".
(תנחומא פר' שופטים ד)

7. א. מה היה מצבו הרוחני של עם ישראל בתקופת גדעון? _____
- ב. מה חיפש הקב"ה, כדי להציל את ישראל מצרותיהם? _____
- ג. איזו תכונה מיוחדת מצא הקב"ה בגדעון? _____
- ד. נאמר: "לך בכחך זה". האם הכוונה לכח גופני, או רוחני? מחק את המיותר.
- ה. איזה שופט שקדם לגדעון השתמש גם הוא "בכח" זה וע"י כך זכה לרוח ה', וניצח במלחמה נגד אויבי ישראל? _____
- ו. לפי המדרש, מהי הסיבה להבדל שכתבת בשאלה 6? _____

ב

באור

- ¹אמר לו = גדעון
למלאך ה'.
²אמש = אתמול.
³ההלל = של פסח.

"פסח היה. אמר לו: אמש² הקרני אבא את ההלל³, ושמעתיו שהיה אומר "בצאת ישראל ממצרים". ועתה נטשנו? אם צדיקים היו אבותינו, יעשה לנו בזכותם. ואם רשעים היו, כשם שעשה להם נפלאותיו חנם, כן יעשה לנו. ואיה כל נפלאותיו?"
(רש"י: פרק ו' פס' י"ג)

קרא את דברי רש"י בקטע ב: הקשורים מאד לנאמר במדרש תנחומא למעלה. ואחר ענה על שאלה 8.

8. איזו מידת התנהגות של גדעון אפשר ללמוד מקטע ב? _____

בהצלחה!!!

שם פרטי _____ משפחה _____ כיתה _____

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 4

חלק א':

קרא תחילה את הפרקים ז'-ח' ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

פרק ז'

1. א'-ח' = _____
2. ט'-ט"ו = _____
3. ט"ז-כ"ב = _____
4. כ"ג-סוף = _____

שמות חלקי פרק ז':

א. ההתקפה על מחנה מדין ומנוסת המדינים. ב. בחירת חייליו של גדעון לקראת המלחמה. ג. הנצחון על המדינים ולכידת עורב וזאב. ד. גדעון מתחזק בשומעו את חלום המדיני ופתרונו.

פרק ח'

5. א'-ג' = _____
6. ד'-ט' = _____
7. י"ב-כ"א = _____
8. כ"ב-כ"ז = _____
9. כ"ח-סוף = _____

שמות חלקי פרק ח':

א. גדעון מפיס את בני אפרים לאחר שמיעת טענותיהם. ב. ישראל חוזרים למעשיהם הרעים לאחר מות גדעון. ג. אנשי סוכות ופנואל מסרבים להאכיל את גדעון ואנשיו. ד. גדעון עושה "אפוד" לאחר סרובו למשול בעם. ה. סיום המלחמה במדין, הענשת אנשי סוכות ופנואל והריגת זבח וצלמונע.

חלק ב':

הנושא: מידת הענווה

"ויאמר אלהם גדעון: לא אמשל אני בכם, ולא ימשל בני בכם - ה' ימשל בכם!" (ח, כג)

10. קרא את פסוק כ"ב בפרק ח' וכתוב: א. מה ביקשו העם מגדעון? _____
  - ב. מדוע ביקשו ממנו דבר זה דוקא כעת? _____
  - ג. מאיזו מילה בפסוק כבי אפשר להוכיח שכל העם הסכימו לבקשה זו? _____
- קרא את הקטע ממדרש תנחומא וענה על שאלה 11:

"ולפני כבוד ענוה" (משלי יח, יב) - זה גדעון, שכשאמרו לו 'משל בנו גם אתה גם בנך גם בן בנך', אמר להם: 'לא אמשל אני בכם, ולא ימשול בני בכם, ה' ימשל בכם.' (שופטים ל' כב' - כג') (תנחומא בובר וירא)

11. א. לפי הנאמר במדרש תנחומא, באיזו מידה הצטיין גדעון ואשר גרמה לו לסרב לבקשתם של ישראל? _____
- ב. לפי המדרש, הפסוק ממשלי: "ולפני כבוד - ענוה", מדבר על השופט גדעון. אם כן, לאיזה "כבוד" התכוון המדרש? _____
- ג. לפי מה שכתבת בשאלה 11 א', הסבר מדוע נכשל השופט יפתח בפרק יב בפיוסו את אפרים לעומת הצלחתו של גדעון בפיוסם? _____

בהצלחה !!!

שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 5 (פרקים ט'-י')

פרק ט'

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

1. א'-ר' = _____
2. ז'-כ"א = _____
3. כ"ב-כ"ט = _____
4. ל'-ל"ג = _____
5. ל"ד-מ"ט = _____
6. נ'-סוף = _____

שמות חלקי פרק ט':

א. אבימלך ממליך את עצמו, והורג את אחיו, חוץ מיותם. ב. מותו של אבימלך בתבץ. ג. העיר שכם נחרבת ע"י אבימלך ואנשיו. ד. הצעותיו של זבול לאבימלך כיצד להלחם בשכם. ה. משל העצים של יותם בן גדעון. ו. אנשי שכם בראשותו של געל בן עבד מורדים באבימלך וזבול.

הנושא: משל יותם והנמשל

קרא תחילה את משל יותם והנמשל שבטבלאות ואחר ענה על שאלות 7-13.

התשובה		הבקשה		הזית
הנמשל	המשל	הנמשל	המשל	
אבל עתניאל לא עלה בדעתו למלוך, כי אז לא יוכל לכבד את ה' כראוי (בשמן זית השתמשו למשחה, למנורה ולמנחות) ולא יוכל לדאוג לצרכי העם. (לאכילה ולסיכה) כי יצטרך לעסוק, בגינוני מלכות הגורמים לטורח ולהתשה.	"ויאמר להם הזית החדלתי את דשני, אשר בי יכבדו אלקים ואנשים, והלכתי לנוע על העצים?" (פסוק ט')	ישראל המחפשים את הראוי למלוך עליהם, והציעו את המלוכה לעתניאל בן קנז משבט יהודה, שהיה ראוי מכל הבחינות למלוך. (על יהודה נאמר בירמיה י"א, ט"ז: "זית רענן, יפה פרי תאָר, קרא ה' שמך" – ע"פ רש"י).	"הלוך הלכו העצים למשח עליהם מלך, ויאמרו לזית: מַלְכָּה עלינו!" (פסוק ח')	
אבל גם דבורה היתה מפסידה את מעשיה הטובים (=פרי מתוק) ואת שירתה, לו היתה עסוקה בגינוני המלכות ולכן סרבה לבקשתם.	"ותאמר להם התאנה: החדלתי את מתקי ואת תנובתי הטובה, והלכתי לנוע על העצים?" (פס' י"א)	גם דבורה הנביאה היתה ראויה, לפי מעלותיה למלוך. ולכן גם אליה פנו ישראל בבקשה שתמלוך עליהם.	"ויאמרו העצים לתאנה לכי את, מלכי עלינו!" (פסוק י')	התאנה

המשך - שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 5

המשך פרק ט'

התשובה		הבקשה		
הנמשל	המשל	הנמשל	המשל	
אבל גדעון דחה ההצעה ולא רצה להפסיד את השמחה שבעבודת ה' (ביין נסכו על המזבח, מקדשים ומבדילים בו) והשמחה שגורם לאנשים . ("יין ישמח לבב אנושי")	"ותאמר להם הגפן : החדלתי את תירושי, המשמח אלקים ואנשים, והלכתי לנוע על העצים?" (פסי"ג)	גם לגדעון משבט יוסף (שנמשל לגפן: - "בן פורת יוסף" - תרגום: גפן ע"פ רש"י) הציעו ישראל למלוך, בראותם את ישועת ה' על ידו ואת מידותיו ומעלותיו.	"ויאמרו העצים לגפן : "לכי את, מְלֹכִי (קרי) עלינו". (פסי"ב)	הגפן
רק שיח האטד הנמוך, והקוצני: - אבימלך , מוכן להתנשא ולתגדל ולקבל בגאותו את המלוכה, כי הרי צל "רב" הוא מטיל, וישראל יוכלו "לחסות" בצל מלכותו של אבימלך אשר עוד יביא נזק (=אש) לבעלי שכם (עפ"י רש"י, רד"ק ומצודות).	"ויאמר האטד אל העצים: אם באמת אתם משחים אותי למלך עליכם, באו חסו בצלי! ואם אֵין תצא אש מן האטד, ותאכל את ארזי הלבנון ". (פסי ט"ו)	אם כל הראויים למלוך לא הסכימו למלוך, לא נשאר לישראל, כביכול, אלא לפנות לאבימלך הדומה לשיח קוצני, היכול להזיק.	"ויאמרו כל העצים אל האטד : לך אתה, מלך עלינו!" (פסי"ד)	האטד

7. א. מי נמשל לזית? _____ ב. כיצד כבדו ישראל את ה' בזית? 1. _____
 2. _____ 3. _____
 ג. כיצד כבדו בזית את האדם? 1. _____ 2. _____
 8. א. מי נמשל לתאנה? _____ ב. כיצד משמחת התאנה את האדם? _____
 9. א. מי נמשל לגפן? _____ ב. כיצד משמחים בגפן את ה'? 1) _____
 2) _____ 3) _____
 ג. כיצד משמחים בגפן את האדם? _____
 10. א. מי נמשל לאטד? _____ ב. מה המיוחד בשיח זה? _____
 11. א. מי נמשל לעצים המבקשים מלך? _____
 ב. מי הם ארזי הלבנון הנשרפים? _____
 12. מדוע נבחרו עצי הזית, התאנה והגפן ולא נבחרו למשל עצי התפוח, השזיף והאגס וכדומה?
 _____
 13. רשות: _____ מדוע השתמש יותם דוקא במשל כדי לאמר את דבריו? _____

בהצלחה

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 5

פרק י'

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

1. א'-ה' = _____
2. ו'-ט' = _____
3. י'-ט"ז = _____
4. י"ז-סוף = _____

שמות חלקי פרק י':

- א. ישראל עובדים ע"ז ולכן נמסרים ביד הפלשתים והעמונים. ב. השופטים תולע בן פואה ויאיר הגלעדי.
- ג. ישראל מתאספים במצפה להלחם בעמון ומחפשים מנהיג. ד. לאחר תוכחת ה' ישראל חוזרים בתשובה.

חלק ב':

הנושא: חטא - עונש - תשובה

שלב א': חטאי ישראל

5. עיין ברש"י בפסוק ח' וכתוב איזה שופט, אע"פ שרק נפטר באותה שנה, כבר התחילו ישראל לחטוא לאחר מותו? _____
6. א. בתחילה עבדו ישראל לאלוהי העמים שסביבותיהם. לכמה סוגים? (עיין פס' ו') _____
ב. אח"כ לפי רש"י סוף פסוק ו' "אפילו" _____
ג. לבסוף עזבו את _____ ועבדו רק ל _____

7. לסכום שלב החטא:

קרא הקטע הבא ממדרש במדבר
רבה וכתוב: לפי המדרש, באיזו
מידה רעה היו פגועים ישראל
באותו הדור?
המידה היא: _____

שלב ב': העונש (ז-ט)

קרא פס' ז' - ט' ואחר ענה על שאלות 8-10

8. בתחילה ה' מוכר את ישראל בידי: 1. _____ 2. _____
9. כמה שנים הכו העמים את בני ישראל? שנה, בעבר הירדן ה' _____ (רש"י ח')
10. ישראל עדיין לא רצו להבין שה' מענישם ולכן הגויים נלחמו בס' ג' ב: 1. _____ 2. _____ 3. _____

שלב ג': חזרה בתשובה (י-טז)

11. בהלכות תשובה פ"ב ה"ב כותב הרמב"ם: "ומה היא תשובה? הוא שיעזוב החוטא חטאו, ויסיירו

ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד... וצריך להתוודות בשפתיו...".

הוכח מפרקנו כיצד עשו ישראל תשובה, מפסוקים י"ט-ז'.

- א. הכרת החטא - שנאמר: _____
- ב. עזיבת החטא - שנאמר: _____
- ג. ויודוי - שנאמר: _____
- ד. חזרה למוטב - שנאמר: _____

והתוצאה: "ותקצר נפשו בעמל ישראל"

בהצלחה !!!

באור
! והמריתם אותו
= עשיתם נגד
רצון ה'

"ואמר הקב"ה: אני גואל אתכם, ואעשה לכם נסים, ואתם ממרים אותי! בוא וראה, שבע גאולות שגאלתי אתכם, והייתם חייבים לשבחני שבע פעמים כנגד שבע גאולות. וכן הוא אומר: "ויאמר ה' אל בני ישראל, הלא ממצרים ומן האמרי ומן בני עמון מן פלשתים, וצידונים ועמלק ומעון לחצו אתכם, ותצעקו אלי, ואושיעה אתכם מידם". (י, יא, יב) - הרי שבע גאולות! והמריתם אותו! בשבע עבודות כוכבים, שנאמר: "ויסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה', ויעבדו את הבעלים ואת העשתרות ואת אלהי ארם, ואת אלהי צידון, ואת אלהי מואב, ואת אלהי בני עמון, ואת אלהי פלשתים... " (פרק י' פס' ו')

(במדבר רבה כ, ה)

שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 6 (יא-יב)

פרק יא'

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

1. א'-ג' = _____
2. ד'-ו"א = _____
3. י"ב-כ"ח = _____
4. כ"ט-ל"ג = _____
5. ל"ד-סוף = _____

שמות חלקי פרק יא

א. יפתח ממונה לראש ולשר לקראת המלחמה בעמון. ב. יפתח מגורש מביתו על ידי אחיו. ג. נדר יפתח ונצחונו על עמון. ד. יפתח אינו מצליח לשכנע את מלך עמון שלא ילחם. ה. יפתח מקיים את נדרו בפיתו.

פרק יב'

6. א'-ז' = _____
7. ח'-י' = _____
8. י"א-י"ב = _____
9. י"ג-סוף = _____

שמות חלקי פרק יב

א. השופט עבדון בן הלל הפרעתוני. ב. מלחמת יפתח בבני אפרים. ג. השופט אילון הזבולוני. ד. השופט אבצן מבית לחם.

הנושא: נדרו של יפתח

"פציתי פי אל ה' - ולא אוכל לשוב"

א.

חלק ב'

א. קרא את קטע א' מהגמרא בתענית דף ד' ע"א.

ואחר ענה על שאלות 10-13

באור

1. שאלו = בקשו.
2. שלא כהוגן = לא בסדר.
3. השיבום = ה' עשה רצונם. (כגרסת היעב"ץ).

"אמר רבי שמואל בר נחמני... שלושה שאלו' שלא כהוגן², לשנים השיבום³ כהוגן, לאחד השיבוהו שלא כהוגן. ואלו הן: אליעזר עבד אברהם (בראשית כד, יב-יד), ושאל בן קיש (שמואל א' יז, כה) ויפתח הגלעדי וכו'." **יפתח הגלעדי** - דכתיב 'והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי וגו'... יכול אפילו דבר טמא (רש"י: כלב או חזיר)? השיבו שלא כהוגן - נזדמנה לו בתו...". (תענית ד ע"א)

10. א. מה נדר יפתח בפרקנו? _____
- ב. לפי המדרש: מדוע בקשתו זו (=הנדר), היתה שלא כהוגן? _____
11. א. קרא בספר בראשית פרק כ"ד פס' י"ב-י"ד וכתוב מה התפלל אליעזר עבד אברהם לה'?
_____
- ב. מדוע בקשה זו היתה שלא כהוגן? _____
12. א. קרא בשמואל א' פרק י"ז פסוק כ"ה וכתוב מה ביקש שאלו ומה הבטיח?
_____
- ב. מדוע בקשה זו היתה שלא כהוגן? _____
13. א. לאלו אנשים, ה' השיב כהוגן? א. _____ ב. _____
- ב. למי לא השיב ה' כהוגן? _____

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 6

ג. מדוע לשני האנשים הראשונים שכתבת, ה' השיב כהוגן ולשלישי לא? שים לב! על שאלה זו ענה בסוף לאחר למוד כל המקורות כולל העמוד הבא.

באור

¹הקדש דמים = צריך לתת כסף לבית המקדש תמורת מה שהקדיש.
²דתנן = שלמדנו במשנה.
³בדמיהם = בשווים

ב.

"רבי יוחנן וריש לקיש. רבי יוחנן אמר: הקדש דמים¹ היה חייב. וריש לקיש אמר: אפילו הקדש דמים לא היה חייב, דתנן² (תמורה כ"ז ע"ב): אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום "הרי אלו עולה" - לא אמר כלום, אמר "הרי אלו לעולה" - ימכרו ויביא בדמיהם³ עולה".
(בראשית רבה ט, ג)

ב. קרא את קטע ב' ממדרש רבה ואחר ענה על שאלות 14-16.

14. לפי דברי מדרש רבה האם יפתח הגלעדי היה חייב לקיים את נדרו ולהעלות את ביתו לעולה?

סמן עגול סביב התשובה הנכונה: כן / לא.

15. לפי דברי ר' יוחנן מה היה חייב יפתח להביא למקדש במקום ביתו?

לפי דברי ריש לקיש גם כסף לא היה חייב, כיון שלשון נדרו היה כך (פרק יא פס לא):

"והיה לה' _____" ולפני המילה עולה לא אמר יפתח את האות _____ אם היה אומר אות זו היה צריך להביא: _____.

16. לפי המסופר בפרק האם פסק יפתח כפי אחת מהדעות האלו? _____

ג. קרא את קטע ג מתנחומא פרשת בחוקותי ואחר ענה על שאלות 17-18.

ג.

באור

¹לקרבה = להקריבה לה'.
²אמרה לו = בתו ליפתח.
³שמא = אולי
⁴פתח לנדרך = יתירו את נדרך.
⁵כמו = כמו.
⁶כגורפו של שקמה = ענף של עץ הדומה לתאנה (פרוש "עץ יוסף")
⁷מהם = מהסנהדרין.

"כיון שביקש לקרבה¹, היתה בוכה לפניו. אמרה לו בתו: אבי, יצאתי לקראתך בשמחה, ואתה שוחט אותי? שמא כתב הקב"ה בתורה שיהו ישראל מקריבין לפני הקב"ה נפשות אדם? אין כתיב בתורה: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה..." (ויקרא א', ב') - "מן הבהמה", - ולא מן בני אדם! אמר לה: בתי, נדרתי "והיה היוצא אשר יצא... והעליתיהו עולה". שמא כל הנודר יכול הוא שלא לשלם נדרו? אמרה ליה: והרי יעקב אבינו שנדר: "כל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (בראשית כח, כב), ונתן לו הקב"ה שנים עשר בניו, שמא הקריב להקב"ה אחד מהם? ... כל הדברים האלה אמרה לו, ולא שמע לה. כיון שראתה שלא שמע לה, אמרה לו² הניחתי, וארד אצל בית דין, שמא³ ימצאו פתח לנדרך⁴. שנאמר: "הרפה ממני שנים חדשים, ואלכה, וירדתי על ההרים וגו'" (פס' לז). אמר רבי זכריה: וכי יש אדם יורד על ההרים? והלא בני אדם עולים להרים! מהו 'ירדתי על ההרים'? - אלו סנהדרין, כמה⁵ שנאמר: "שמעו הרים את ריב ה'..." (מיכה ו, ב). הלכה אצלם. ולא מצאו פתח ליפתח ולהתיר לו את נדרו, בעון אותן ששחט משבט אפרים. ועליו הוא אומר (משלי כח, ג): "גִּבֹר רֶשַׁע, וְעוֹשֵׂק דָלִים - מֵטֵר סוּחָף, וְאִין לַחֵם" "גבר רש ועשק דלים" - זה יפתח, שהיה רש בתורה כגורפו של שקמה⁶, שהיה עושק את הדלים, שנאמר: "ויאמרו לו אמר נא שבלת ויאמר סבלת ולא יכין לדבר כן". (שופטים יב, ו) והיה שוחטן. לפיכך - "מטר סוחף ואין לחם", - שהיה לו מי שיתיר את נדרו, אלא - "ואין לחם" - שהעלים הקב"ה מהם⁷ את ההלכה, שלא ימצאו פתח להתיר לו את נדרו. עלה ושחטה. ורוח הקודש צווחת: נפשות הייתי רוצה שתקריב לפני? "אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי". (ירמיה, יט, ה) ... ולא דברתי ליפתח להקריב את בתו.
(תנחומא בחוקותי ה)

17. א. אפשרות נוספת שהיתה ליפתח, לשמוע לקול ביתו ולבטל את הנדר בגלל הפסוק מויקרא פרק א' פס' ב' הסבר את טענתה: _____

ב. מדוע לא קיבל יפתח את טענתה? _____
18. מדוע גם אנשי הסנהדרין ששמעו את טענותיה, וידעו את דברי ר' יוחנן וריש לקיש (לעיל) לא התירו את נדרו של יפתח? _____

שם פרטי _____ משפחה _____ כיתה _____

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 6

ד. עיין בקטע ד' ממדרש קהלת רבה ואחר ענה על שאלות 19-20.

ד

"עמל הכסילים תיגענו" (קהלת י, טו) - זה יפתח; "אשר לא ידע ללכת אל עיר" (שם) - לא היה לו ללך אצל פנחס, ויפר לו נדרו? ! אלא אמר יפתח: אני ראש וקצין לישראל אלך אצל פנחס! ! ופנחס אמר: אני כהן גדול בן כהן גדול, ואלך אצל עם הארץ? ! (בבראשית רבה: הוא צריך לי, ואני אלך אצלו? !)
(קהלת רבה י, ט"ו)

19. א. לאחר שהסנהדרין לא התירו את הנדר, מי עוד יכל להפר את נדרו של יפתח?

_____ שתפקידו היה _____

ב. מדוע אדם זה לא רצה ללכת ליפתח להפר את נדרו?

20. מדוע לא רצה יפתח ללכת לאותו אדם? _____

ה. קרא את קטע ה' מתנא דבי אליהו העוזר בביאור, ואחר ענה על שאלה 21.

באור

¹ זה = יפתח השופט.

² גדולה = כבוד

³ וזה = פנחס הכהן הגדול.

⁴ שקוברת את בעליה = שגורמת לאדם

צרות.

ה

"זה! נהג גדולה² בעצמו, וזה³ נהג גדולה בעצמו - אוי לה לגדולה שקוברת את בעליה⁴, אוי לה לגדולה שלעולם אינה גורמת טובה! "
(תנא דבי אליהו יא)

21. איזו מידה היתה חסרה גם לשופט - יפתח, וגם לכהן גדול - פנחס ואשר בגללה העלים ה' ההלכה

מהסנהדרין, ולכן אע"פ שפנחס שידע את ההלכה, לא הבין שצריך בעצמו לבטל או להתיר הנדר כי

סמך עליהם?

המידה היא: _____

כעת ענה על שאלה 13, במקומה.

ו. קרא את קטע ו' מבראשית רבה העוזר בביאור וענה על שאלה 22.

באור

¹ בנשילת איברים = נפילת איברים.

² נישול = נופל.

³ הדא הוא דכתיב = זה מה שכתוב.

⁴ אין כתיב = לא כתוב.

⁵ היה = לשון עבר.

ו

"יפתח מת בנשילת איברים¹ - בכל מקום שהיה הולך בו היה אבר נישול² ממנו, והיו קוברים אותו שם. הדא הוא דכתיב³: "וימת יפתח, ויקבר בערי גלעד" (יב, ו) - בעיר גלעד לא נאמר, אלא ב"ערי" גלעד."

"פנחס ניטלה ממנו רוח הקודש (בקוה"ר מוסיף מאתיים שנה). הדא הוא דכתיב³: "ופינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם" (דברי הימים א' ט, כ) - 'הוא' נגיד עליהם אין קתיב⁴ כאן, אלא "נגיד היה" (עליהם), לפנים ה' עמו".
(בראשית רבה ס, ג)

22. א. במה נענש יפתח? _____ ההוכחה מהמילים: " _____ "

ב. במה נענש פנחס? _____ ההוכחה מהמילים: " _____ "

בהצלחה!!!

שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 7 (יג-יד)

חלק א':

קרא תחילה את הפרקים י"ג-י"ד ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

פרק יג'

1. א'ז' = _____
2. ח'י'ד' = _____
3. ט"ו-כ"א = _____
4. כ"ב-סוף = _____

שמות חלקי פרק יג

א. התגלותו השניה של המלאך למנוח ואשתו. ב. מלאך ה' מבשר לאשת מנוח שתלד בן. ג. אשת מנוח מרגיעה את מנוח שלא ימותו, והולדת שמשון. ד. המלאך עולה באש השמימה.

פרק יד'

5. א'ז-אמצע ה' = _____
6. אמצע ה'-ט' = _____
7. י"ג-י"ד = _____
8. ט"ו-סוף = _____

שמות חלקי פרק יד

א. שמשון מכה באשקלון לאחר שגילו חידתו בלחץ על אשתו. ב. שמשון והוריו יורדים תמנתה לראות האשה שבחר. ג. חידתו של שמשון במשתה כלולותיו. ד. שמשון רודה דבש מגוית האריה לאחר זמן.

הנושא: מנוח ואשתו

חלק ב':

קרא את קטע א' מבמדבר רבה העזר בביאור ואחר ענה על שאלות 9-14.

באור

- 1 כמנין = בגימטריה.
- 2 שצרעה = עיר נוספת
- 3 כדכתיב = כמו שכתוב על שטח נחלת יהודה
- 4 אביו = של מנוח
- 5 אמיה = אמו של שמשון
- 6 מיוחסת על = באה משבט...
- 7 שמן קודמן = המילה "שמו"
- 8 קודמת לשמו כפי שמכנים אותו.
- 9 דומין לבוראן = דומים לקב"ה, שנאמר עליו ...
- 9 את = אתה

א.

פס' ב': "ויהי" - אמר רבי יודן: כל מקום שנאמר בלשון הזה בצדיקים, שקול הוא כל"א צדיקים, כמנין! "ויהי"..."
"איש אחד" - כל מקום שנאמר "אחד" - גדול הוא ...
"מצרעה ... ממשפחת הדני" - לפי שצרעה² היה ליהודה, כדכתיב³: "אשתאול וצרעה ואשנה" (יהושע טו, לג), וצרעה היה לזן, "ויהי גבול נחלתם צרעה ואשתאול" (שם יט, מא) - לפיכך צריך לפרש שהיה ממשפחת הדני. אינו אומר "משבט" אלא "ממשפחת הדני", מלמד שהיה אביו⁴ מדין, ואמו של מנוח מיהודה.
ועל זה אמר יעקב "דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל" (בראשית מט, טז) כמיוחד שבשבטים, זה יהודה... וכן מנוח היה מדין (=כי הבן מתייחס לשבט אביו), ואשתו היתה מיהודה. נמצא, שמשון בא משבט דן ומשבט יהודה, שכך אמרו: (בבא בתרא צא ע"א) אַמְיָה⁵ דשמשון הצללפוני שמה, והיא מיוחסת⁶ על שבט יהודה, שנאמר "ושם אחותם הצללפוני" (דברי הימים א' ד, ג).
"ושמן מנוח" - הרשעים קודמים לשמם ... אבל הצדיקים שמן קודמן⁷ ... 'ושמו מנוח', דומין לבוראן⁸: "ושמי ה'" (שמות ו, ג) ...
"מנוח" - למה נקרא שמו מנוח? שזכה לדבר עמו מלאך, והנבואה נקראת מנוחה...
"ואשתו עקרה ולא ילדה" - מלמד שהיה מחלוקת בין מנוח לאשתו. הוא אומר לה, את עקרה, ולכן אינך יולדת, והיא אומרת לו, אַתָּה עקר, ולכן לא ילדתי. לא היה מנוח עקר!
פס' ג': "וירא מלאך ה' אל האשה" - מכאן אתה למד, שאשתו של מנוח צדקת היתה, שזכתה לדבר עמה מלאך... ולפי שראתה במלאך, נקראת שמה צללפוני, שהיא פונה במלאך, ואין "צלל" אלא מלאך... למה נאמר "הצלל", ולא אמר הצל? לפי ששתי פעמים נראה לה לאשה, אחת בעיר (פסוק ג), ואחת בשדה (פסוק ט).

(במדבר רבה פ"י, ה)

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 7

9. מאלו מילים בפסוקים אפשר להוכיח שמנוח היה צדיק ו"גדולי"?
א. _____ ב. _____ ג. _____
10. לפי דברי המדרש, אביו של מנוח היה משבט _____ ואמו באה משבט _____
11. באיזה שבט היתה העיר צרעה? ביהודה או בדרך? _____
12. במדרש נאמר: "והנבואה נקראת מנוחה" ההוכחה לכך מהספרים ישעיהו וירמיהו:
א. בישעיהו פרק י"א פס' ב', נאמר: " _____ עליו רוח ה'."
ב. בירמיהו פרק נ"א פס' נ"ט, נאמר על הנביא שריה (=ברוך) בן נריה:
" _____ "
13. הוכח, שמנוח לא היה עקר אלא אשתו. _____
14. א. עיין בסוף המדרש וכתוב מדוע נקראת אשת מנוח בשם: הַצֶּלְפֹּנִי? (שם זה מופיע בדברי הימים א'
פרק ד' פס' ג'). 1. "צללי" - כי: _____
2. "פונני" - כי: _____
ב. הוכח שאשת מנוח היתה צדקת: _____

קרא את קטע ב' מברכות דף ס"א העזר בבאור ואחר ענה על שאלות 15-18.

באור

- ¹דכתיב = שכתוב.
²מתקיף לה = מקשה על מה שנאמר קודם.
³הכי נמי = כך גם תאמר באלקנה.
⁴אלא = נתרץ שהכוונה
⁵הכא נמי = גם כאן הפרוש...

ב.

אמר רב נחמן: מנוח עם הארץ היה, דכתיב: ' (פ"ג יא) "וילך מנוח אחרי אשתו" ופירש רש"י: לא שמש תלמידי חכמים, שלא למד משנה זו, ששנינו: "לא יהלך אדם אחורי אשה אפילו היא אשתו". מתקיף לה? רב נחמן בר יצחק: אלא מעתה גבי אלקנה, דכתיב: "וילך אלקנה אחרי אשתו". וגבי אלישע, דכתיב: "ויקם וילך אחריה" (מלכים ב' ד, ל), הכי נמי³ אחריה ממש? אלא⁴ אחרי דבריה ואחרי עצתה, הכא נמי⁵ "אחרי" - דבריה ואחרי עצתה. (ברכות סא ע"א)

15. א. כיצד מסביר רב נחמן את המילה "אחרי אשתו"? _____
ב. כיצד מסביר רב נחמן בר יצחק מילה זו? _____
ג. עם דעתו של מי מהם לא מסתדר מה שלמדנו על מנוח בקטע א ממדרש במדבר רבה!
_____
16. **שאלת רשות:** האם תוכל למצוא הסבר לסתירה או לקושי שכתבת בשאלה 15 ג'?
_____
17. רב נחמן בר יצחק בקושיתו על רב נחמן, ציטט פסוק המדבר על אלקנה שהלך אחר אשתו. נסה לחפש פסוק זה בשמואל א' פרק א' האם מצאת אותו? **כן / לא** סמן בעגול את התשובה הנכונה.
18. בגלל מה שכתבת בשאלה 17, בעלי התוספות במסכת ברכות אומרים שאין לגרוס ולשנות אמרה זו בתוך דברי רב נחמן בר יצחק. אך המהרש"ל על מסכת ברכות ס"א ע"א כן גורס זאת אך **בשנוי** ואומר שהיה לוי אחר (לא אלקנה הלוי) שהלך אחר אשתו.
עיין בספר שופטים פרק י"ט פס' ג' וכתוב מי הוא הלוי האחר שהלך אחר אשתו?
_____

[הערה: תשובה לשאלה 16 כתב הרב נתן צבי פינקל זצ"ל בספרו אור הצפון ח"ג עמוד כ'].
בהצלחה !!!

שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 8 (טו-טז)

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

פרק טו'

- 1. אי-ה' = _____
- 2. וי-ח' = _____
- 3. טי-י"ג = _____
- 4. י"ד-י"ז = _____
- 5. י"ח-סוף = _____

שמות חלקי הפרק טו

א. שמשון מכה בפלשתים בלחי החמור. ב. נקמת הפלשתים באשת שמשון ובאביה ונקמת שמשון בפלשתים. ג. בני יהודה מסגירים את שמשון ביד הפלשתים. ד. שמשון נוקם בשדות הפלשתים על נתינת אשתו למרעהו. ה. נס יציאת מים מהמכתש עבור שמשון שכמעט מת מצמא.

הנושא: השועלים בקמות הפלישתים

חלק ב':

קרא את קטע א' ממסכת סוטה העזר בבאור ואחר ענה על שאלות 6-9.

באור

א

- 1מאי שנא = מדוע דוקא.
- 2עקלקלות = בעיקוף.
- 3ויפרע = יעניש.

"מאי שנא' שועלים? אמר רבי איבו בר נגדי, אמר רבי חייא בר אבא: אמר שמשון: יבא מי שחזור לאחוריו (=שועל: רש"י: כשצדין אותו אינו מחזיק (או: מרחיק) לברוח, אלא חוזר עקלקלות?), ויפרע³ מפלשתים שחזרו בשבועתן".
(סוטה י ע"א)

- 6. מה המיוחד בהתנהגתו של השועל (כאשר רוצים לצוד אותו), לפי הגמרא בסוטה? (העזר בפרוש רש"י)

- 7. עיין בספר בראשית ומצא איזה מלך של הפלשתים נשבע לאבותינו?
 א. בפרק כ"א נשבע המלך _____ ל _____ אבינו.
 ב. בסוף פרק כ"ו נשבע המלך _____ ל _____ אבינו.
- 8. בגמרא סוטה הנ"ל נאמר: "ויפרע מפלשתים שחזרו בשבועתן" הוכח מתחילת פרק י"ג בספר שופטים שהפלשתים ביטלו את השבועה לאבותינו. _____

- 9. לפי המסופר בבראשית בפרקים כ"א ו- כ"ו האבות נשבעו לפלשתים לא להרע להם. מדוע הפר שמשון את הברית והשבועה שעשו אבותנו עימם והרע להם ע"י השועלים, בלחי, באשקלון ובעזה? העזר בתשובתך על שאלה 8. _____

ב

"לפי שהשועל מנהגו לחזור לאחוריו, לפיכך היה דבק הלפיד בין שתי הזנבות, כי כל אחד מהם היה חוזר לאחוריו, ולא היה נפרד מחברו, ומתוך כך היה הלפיד דבק בהם. ואלולי כן, היה זה הולך לפניו וזה לפניו, והלפיד נופל מביניהם".
(רד"ק)

- 10. קרא את קטע ב' מתוך דברי הרד"ק וכתוב מדוע לדעתו השתמש שמשון דוקא בשועלים ולא בחר בחיות אחרות?

תשובה:

שם פרטי _____ משפחה _____ כיתה _____

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 8

חלק א':

קרא תחילה את הפרק ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

פרק טז'

1. א'-ג' = _____
2. ד'-ט"ו = _____
3. ט"ז-כ"א = _____
4. כ"ב-סוף = _____

שמות חלקי פרק טז

א. דלילה מנסה לגלות סוד כוחו של שמשון. ב. שמשון עוקר את דלתות העיר עזה. ג. נקמת שמשון בפלשתים בבית דגון, מותו עמם וקבורתו. ד. הפלשתים אוסרים ומענים את שמשון לאחר שגילה סוד כוחו בנזירותו.

הנושא: שמשון - ודלילה

חלק ב':

קרא בפרק ט"ז פסוקים ה-י"ז ואחר ענה על שאלות 5-7:

5. א. אלו שני דברים ניסתה דלילה לגלות משמשון? 1. _____ 2. _____
ב. מי ביקש מדלילה לברר סודות אלו? _____ כמה כסף הציעו לה? _____
ג. כמה פעמים ניסתה דלילה לגלות לשוא את סודותיו? _____ פעמים.
ד. מה אמרה דלילה לאחר שגילתה שבכל הפעמים האלו, שמשון לא אמר לה את האמת?
_____
6. לפי פסוק ט"ז, **כיצד גרמה** דלילה שמשון סוף סוף יגלה לה את סודותיו?
_____
7. א. לפי דברי שמשון (פס' י"ז) מהו סוד כוחו? 1. _____ 2. _____
ב. לפי דבריו, מתי יחלה ויהיה כאדם רגיל?
_____

ג. קרא את קטע ג' ממסכת סוטה ואחר ענה על שאלות 8-10.

באור

- ¹מנא ידעה = כיצד ידעה
הפעם שמשון אמר לה את כל האמת?
²מפיק = מוציא
³השתא = עכשיו.
⁴קושטא = אמת.
⁵קאמר = דיבר.

ג

"ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו..." (טז, יח).
מנא ידעה?¹

אמר רב חנין, אמר רב: ניכרין דברי אמת. (רש"י: מתקבלין ומיושבין ודבורים על אופניהם - ראתה שערו גדול, ולא היה שותה יין, והבינה שהדברים שאחרונים שאמר לה, שכרבר הזה היה כוחו כגדול, אמת הן).
אביי אמר: ידעה בו באותו צדיק, דלא מפיק² שם שמים לבטלה. כיון דאמר: ... אמרה, השתא³ ודאי קושטא⁴ קאמר⁵."

(סוטה ט"ז ע"ב)

8. בפסוק יח מודגש פעמים: "כי הגיד... את כל לבו". כלומר הפעם שמשון דובר אמת! לפי דברי **אביי** בגמרא סוטה ט: **בצורת** דיבורו של שמשון אחר כך, גילתה דלילה שהפעם לא התל בה. כתוב את המשפט שאמר שמשון **וסמן** קו תחת המילה שממנה למדה דלילה שאכן שמשון דיבר אמת. (משפט זה מחקתי מהקטע מהגמרא בסוטה ושמתי נקודות במקומו!)
_____
9. רב חנין בשם רב אמר באותה גמרא **שתוכן** דבריו של שמשון גילו לדלילה שאכן דובר אמת הוא. מהו תוכן דבריו?
_____
10. **שאלת רשות:** (התלמידים שואלים) מדוע גילה שמשון את סוד כוחו ולא **גירש** את דלילה מלהיות אשתו?
_____

בהצלחה!!!

שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 9 (ז-יח)

חלק א':

קרא תחילה את הפרקים י"ז-י"ח ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

פרק יז'

1. א'-ד' = _____
2. ה'-ו' = _____
3. ז'-סוף = _____

שמות חלקי פרק יז

א. הנער הלוי מסכים להתמנות ככהן לע"ז בבית מיכה. ב. מכיחו משיב לאמו את הכסף שגנב ממנה ואמו נותנת לעשות מהכסף פסל ומסכה. ג. מיכה עושה אפוד ותרפים וממנה את בנו ל"כהן".

פרק יח'

4. א'-ו' = _____
5. ז'-י' = _____
6. י"א-כ"א = _____
7. כ"ב-כ"ט = _____
8. ל'-סוף = _____

שמות חלקי פרק יח:

א. בני דן שולחים מרגלים לליש בצפון ושואלים בפסל מיכה. ב. יהונתן בן גרשם ובניו משמשים כהנים לפסל מיכה עד גלות הארץ. ג. חמשת המרגלים ממליצים לכבוש את ליש לאחר חזרתם. ד. מיכה מנסה להחזיר את פסלו, וליש נכבשת ע"י שבת דן. ה. בני דן לוקחים את פסל מיכה בדרכם לכבוש את ליש.

הנושא: יהונתן בן גרשם בן מ'שה

חלק ב':

"וימלא מיכה את יד הלוי, ויהי לו הנער לכהן, ויהי בבית מיכה" (יז, יב)
"ויהונתן בן גרשם בן מ'שה הוא ובניו היו כהנים לשבט הדני" (יח, ל)

קרא את פרק יז פסוקים ז'-י"ג וענה על שאלות 9-13:

9. מדוע הנער הלוי מסתובב ממקום למקום? מה הוא חיפש? _____
10. מה הציע מיכה ללוי (= יהונתן בן גרשם) להיות עבורו? א. _____ ב. _____
11. מהו השכר שהציע מיכה ללוי באם יסכים ל"עבודה"? _____
12. האם הסכים הלוי לבסוף להצעותיו של מיכה? _____
13. על איזה אסור עבר הלוי? _____

קרא את קטע א' ממסכת בבא בתרא דף ק"י ע"א, העזר בבאור ואחר ענה על שאלות 14-17.

באור

א

- ¹לאו ממש קא אתית = האם אינך צאצא של משה רבנו?
²והוא = הנער הלוי = יהונתן.
³ממש = פסל ומסכה.
⁴ולא היא = זה אינו נכון.
⁵הוא חשוב = אם האדם חשוב.
⁶נמבזה = מלאכה בזויה אך אין בה איסור, עדיף שאדם מכובד יעבוד בה ואל יצטרך לנדבת הבריות.

"אמרו לו (בני דן לנער הלוי): לאו ממש קא אתית? ... תיעשה כהן לע"ז? אמר להן: כך מקובלני מבית אבי אבא - "לעולם ישכיר אדם עצמו לעבודה זרה, ואל יצטרך לבריות" והוא² סבר לע"ז ממש³, (רשב"ם: אלא שלא יהיה לבו לע"ז). ולא היא⁴, אלא "עבודה זרה" - עבודה זרה לו (רשב"ם: הוא חשוב⁵, והמלאכה נמבזה⁶ ומכוערת, אלא שאין בה איסור)."

(בבא בתרא קי ע"א)

שם פרטי _____ משפחה _____ כיתה _____

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 9

14. איזה "קבלה" כלומר איזה דבר קיבל יהונתן הלוי במסורת ממשה סבו? "לעולם _____ לבריות".
15. מהן שתי המילים התמוהות בקבלה זו שצטט הלוי מסבו משה? " _____ ".
16. כיצד פירשן יונתן בטעות את המילים שכתבת ב - 15? _____
17. מהו הפרוש האמיתי לו התכוון משה רבנו? (העזר בפרוש הרשב"ם הכתוב בסוגריים).

קרא את קטע ב' מירושלמי ברכות העזר בבאור, ואחר ענה על שאלות 18-19.

באור

- ¹כומר = כהן, משרת לדת נוכרית.
²היה = יונתן בן גרשם.
³אמר להם = ר' שמואל בר נחמן לשואלים.
⁴עינו צרה = לא רצה בטובתם.
⁵פייסהו עלי = בקש סליחה מהע"ז עבורי ע"י הקרבן.
⁶היה אומר = יונתן בן גרשם.
⁷אמר לו = המביא את הקרבן ליונתן.
⁸והתקן = שים בה.
⁹מפייסהו עליך = מבקש מהע"ז סליחה עבורך.
¹⁰היה אוכל אותם = יונתן אכל מה שהבאו לפסל.
¹¹אמר לו = האדם הריק.
¹²אמר לו = יונתן.

ב.

"שאלו לפני רבי שמואל בר נחמן: כומר¹ היה² לע"ז - והאריך ימים? [עד ימי דוד ושלמה - כמאה ושלושים שנה!! ע"פ בב"ת קי]. אמר להם³: על ידי שהיתה עינו צרה⁴ בע"ז שלו. כיצד היתה עינו רעה [צרה] בע"ז שלו? היה בא להקריב שור או כבש או עז לע"ז, ואמר לו "פייסהו עלי⁵", היה אומר⁶ לו "מה זו מועילה לך? לא רואה ולא שומעת, לא אוכלת ולא שותה, לא מטיבה ולא מריעה ולא מדברת!". אמר לו⁷ "חייך, ומה נעשה?", ואמר לו "לך, עשה, והבא לי קדירה אחת של סולת, והתקן⁸ עליה עשרה ביצים, והתקן לפני (הוא אוכל מכל מה שמביאים), ואני מפייסהו עלי⁹". מכיון שהלך לו, היה אוכל אותם¹⁰. פעם אחת בא אדם ריק (או: פיקח), ואמר לו כך. אמר לו¹¹, "אם אין מועילה כלום, מה אתה עושה כאן?". אמר לו¹², בשביל פרנסתי".

(ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב - מתורגם: מובא ברשב"ם בבא בתרא ק"ע"א)

18. בקטע א' שהבאנו מגמרא בבבלי בתרא דף ק"י ע"א נאמר כך:

"והוא סבר לע"ז ממש" והרשב"ם שם הסביר זאת כך: "אלא שלא יהיה ליבו לעבודה זרה". הוכח דבריו אלו של הרשב"ם שאכן יהונתן אמנם עבד ע"ז שאסורה אך בליבו לא הסכים לכך, מתוך קטע ב' מהגמרא ירושלמית ברכות.

19. אם יונתן בן גרשם לא עבד לע"ז של מיכה באמת, מדוע עשה זאת?

קרא את קטע ג' מירושלמי ברכות פרק ט' הלכה ב' וענה על שאלות 20-22.

באור

- ¹אמר ליה = אמר דוד ליונתן.
²את = אתה יונתן.
³צדיק = משה רבינו
⁴אמר ליה = יונתן לדוד.
⁵אמר ליה = דוד ליונתן.
⁶קומוס = מְמוֹנָה
⁷תיסבריות = אצרות
⁸הדא הוא דכתיב = זה מה שכתוב

ג.

"כיון שעמד דוד המלך (ומצאו עובד ע"ז), שלח והביאו. אמר ליה¹: את² בן בנו של אותו צדיק³, ואת² עובד ע"ז? אמר ליה⁴: כך אני מקובל מבית אבי אבא - "מכור עצמך לע"ז, ואל תצטרך לבריות". אמר ליה⁵: חס ושלום, לא אמר כן! אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך, ואל תצטרך לבריות. כיון שראה דוד כך, שהוא אוהב ממון (בכבלי: שממון חביב עליו ביותר), מה עשה? העמידו קומוס⁶ על תיסבריות⁷ שלו. הדא הוא דכתיב⁸: "ושבואל בן גרשם בן משה נגיד על האצרות" (דברי הימים א' כו, כד; בכבלי: וכי שבואל שמו? והלא יהונתן שמו!) שבואל - ששב אל א-ל בכל לבו ובכל כוחר".

(ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב)

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 9

20. מדוע בספר דברי הימים א' פרק כ"ו פס' כ"ד שינו את שמו של יהונתן ל"שבואל"?

21. א. כיצד שכנע דוד המלך בדיבור את יהונתן שלא יעבוד ע"ז?
ב. איזה תפקיד נתן לו?

22. הגמרא בהמשך מספרת ששלמה המלך החליף כמה שרים וביניהם את יהונתן. מה לדעתך קרה ליהונתן בגלל התחלופה?

קרא קטע ד' מילקוט שמעוני ואחר ענה על שאלות 23-24.

באור

ד.

¹ אמרין = אמרו חכמים

² הוא = יהונתן.

³ אליו = ליהונתן.

⁴ הדא הוא דכתיב = זה מה שכתוב.

"אמרין¹: הוא² היה, שהחזיק עצמו לע"ז. ואותו היום (= שבא אליו³ איש האלקים) חזר בתשובה, ושרתה עליו רוח הקודש. הדא הוא דכתיב⁴: "ויהי דבר ה' אל הנביא אשר השיבו" (מלכים א' יג, כ)."
(ילקוט שמעוני רמז ע"ג)

23. מה היה סופו של יהונתן לפי מה שמסופר בילקוט שמעוני (רמז ע"ג)?

24. (א) עיין במלכים א' פרק יג פ"ס יא וכתוב כיצד כונן שם אדם זה?
(ב) היכן גר אדם זה?

בהצלחה !!!

שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 10 (יט-כ-כא)

חלק א':

קרא תחילה את הפרקים יט-כ ואחר תן שם לכל חלק מתוך הרשימה הכתובה מטה.

פרק יט'

1. אי-י' = _____
2. יי"א-כ"א = _____
3. כ"ב-כ"ד = _____
4. כ"ה-כ"ח = _____
5. כ"ט-סוף = _____

שמות חלקי פרק יט

א. הלוי משתחה בבית אבי פלגשו ובסוף יוצא לדרך עמה. ב. העם מזדעזע בראותו משלוח חלקי גופת הפלגש. ג. התעללות אנשי הגבעה בפלגש ומותה. ד. בני הבליעל מהגבעה רוצים להתעלל בלוי. ה. הלוי מתאכסן בלילה בבית הזקן בגבעת בנימין.

פרק כ'

6. אי-ז' = _____
7. חי-י"ג = _____
8. יי"ד-כ"ה = _____
9. כ"ו-סוף = _____

שמות חלקי פרק כ

א. ישראל מנצחים את בנימין בקרב השלישי. ב. בני בנימין מנצחים את ישראל בשני הקרבות הראשונים. ג. בנימין מסרבים לבקשת ישראל להסגיר את החוטאים. ד. ישראל שומעים על מעשה הנבלה בכינוסם במצפה.

פרק כא'

10. אי-ד' = _____
11. הי-י"ב = _____
12. יג-טו' = _____
13. ט"ז-כ"ג = _____
14. כ"ד-סוף = _____

שמות חלקי פרק כא

א. ישראל ובנימין שבים איש לנחלתו. ב. השבועה לא להתחתן עם בנימין וצער העם על הנבלה. ג. 200 מהנותרים מבנימין חוטפים נשים מהמחוללות בשילה כדי להתחתן. ד. הריגת תושבי יבש גלעד כיוון שלא באו להלחם בבנימין. ה. 400 מבנימין מתחתנים עם הבתולות של יבש גלעד.

הנושא: פרשת פילגש בגבעה

חלק ב':

קרא את קטע א מגמ' סנהדרין קג ע"ב וענה שאלות 15-16.

הערה

* צריך אולי להוסיף כאן את המילים: "אנשי ישראל במעשה פלגש בגבעה" וכו'.

א.

"ועל דבר זה נענשו אנשי *פילגש בגבעה. אמר להן הקב"ה: בכבודי לא מחיתם - על כבודו של בשר ודם מחיתם?!"
(ופרש רש"י שם. על פסלו של מיכה, שלא מיחו ישראל בידו, נענשו אנשי פילגש בגבעה, שנפלו ביד בנימין, והרגו מהם ארבעים אלף)."
(סנהדרין קג ע"ב)

שם פרטי _____ משפחה _____ כיתה _____

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 10

15. א. לפי פרק י"ח פס' ל"א, מה היתה תגובת ישראל לפסל מיכה?
ב. לפי פרק י"ט פס' ל' ופרק כ' פס' ח', מה היתה תגובת ישראל לאחר פרסום מעשה פלגש בגבעה?

16. קרא את קטע א' מגמ' סנהדרין ק"ג ע"ב וכתוב: **מדוע** תגובתם של ישראל לאחר מעשה פלגש בגבעה (שמעשיהם היו חמורים מאד) לא מצאה חן בעיני הקב"ה?

קרא את קטע ב מתוך פרוש הרמב"ן בבראשית יט, ח ואחר ענה על שאלות 17-19.

באור

- ¹זולתי = חוץ מ...
²בפתח = ביתו של הזקן.
³האור = אור הבוקר.
⁴שהיו = בעלי הגבעה.
⁵סייג לתורה = גדר, שלא יעברו על אסורי התורה.

ב.

"...ודבר ברור הוא, שלא היו חייבין מיתה בדין תורה, שלא עשו מעשה זולתי עינוי הפילגש הזונה, ולא נתכוונו למיתה שלה, גם לא מתה בידם, וישלחוה מאתם בעלות השחר, והלכה מאתם לבית אדוניה, ואחר כך מתה. אולי נחלשה מרוב [הענוי], ונתקררה בפתח² עד האור³, ומתה שם. אבל מפני שהיו⁴ הפצים ואומרים לעשות נבלה כאנשי סדום, ראו השבטים לעשות סייג לתורה⁵, שלא ייעשה ולא ייאמר כן בישראל, כמו שאמרו: "ונבערה רעה מישראל" (כ, יג)..."
(רמב"ן בראשית יט, ח)

17. קרא בפרק כ' פס' יג וכתוב: מה רצו שבטי ישראל לעשות לאנשי הבליעל מהגבעה שהשתתפו במעשה הנבלה שנעשה לפלגש?
18. א. לפי דברי הרמב"ן, א. האם היה מגיע לאנשי הבליעל דין מוות? כן / לא (סמן בעגול את המילה הנכונה).
ב. מדוע? 1. _____ 2. _____
19. אם כן מדוע בכל זאת דנו אותם כפי שדנו?

קרא את קטע ג מתוך המשך דברי הרמב"ן בבראשית יט וענה על שאלה 20.

באור

- ¹שתי הכיתות = ישראל ובנימין.
²הנצוח = אם ינצחו.
³בזרוע בשר = בכוחם.
⁴כמוהם עשרה פעמים = ישראל מנו פי 10 מבנימין ויותר.

ג.

"...והנה שתי הכיתות¹ ראויות להיענש כי בנימין מרשיע שאינו חושש ליסר הרעים ולא לגעור בהם כלל וישראל עושין מלחמה שלא מן הדין, וגם את פי ה' לא שאלו בזה, אבל אמרו "מי יעלה לנו בתחלה למלחמה על בני בנימין?", כי מעצמם הסכימו למלחמה על כל פנים, וכן לא שאלו בענין הנצוח², אם תתנם בידי, כי בטחו בזרוע בשר³, שהיו רבים מאד, כי עתה כמוהם עשרה פעמים⁴ ויותר. ולא שאלו אלא: "מי יעלה לנו בתחילה" והוא כמו גורל ביניהם..."
(רמב"ן בראשית יט, ח)

20. לפי דברי הרמב"ן בקטע ג שבטי ישראל היו ראויים להיענש (במותם של לוחמיהם) משום:
א. "עושין מלחמה (עם בנימין) שלא מן הדין" - הסבר מדוע היה אסור לישראל להלחם בבנימין? (ע"פ קטע ב הקודם)
ב. ממי היו צריכים לבקש רשות להלחם באחיהם?
ג. על דעתם של מי החליטו להלחם?
ד. גם כש"שאלו" את מי שכתבת בשאלה ב, מה עוד היו צריכים לשאול אותו?
ה. כל 4 הדברים שכתבת נבעו מדבר אחד והוא:

המשך שאלות בעיון - ספר שופטים - סדרה רביעית - מספר 10

קרא את קטע ד מתוך פרוש הרמב"ן על בראשית העזר בבאור ואחר ענה על שאלות 21-23.

באור

- ¹מכה רבה = נהרגו 22,000.
² שלא ברשות גבוה = בלי רשות מה'.
³האחוה = המילה "אחי" המראה יחסם לבנימין כאחיהם.
⁴לדרוש = לנקום מות 22,000 מאחיהם.
⁵הניצוח = האם ינצחו בקרב.
⁶ברובם = שהם רבים מבנימין (400,000 לעומת כ- 27,000)

ד.

"והנה ישראל, כאשר הכו מכה רבה¹, נודעה להם שגגתם, כי עשו מלחמה עם אחיהם שלא ברשות גבוה² ושלא כדין תורה. ועל כן שאלו ביום השני "האוסף לגשת למלחמה עם בני בנימין אחי?". הזכירו עתה האחוה³, לשאול אם הוא אוסר עליהם המלחמה. וה' הרשה אותם עתה ביום השני, ואמר "עלו אליו", כי עתה מותר להם לדרוש⁴ דם אחיהם השפוך. והם לא שאלו הניצוח⁵, כי עדיין היו בוטחים ברובם⁶ לנצח על כל פנים. וה' לא באר להם רק כי המלחמה מותרת להם. ומפני שעדיין לא נתכפר ענשם הראשון, נפלו מהם גם ביום השני י"ח אלפים"...

(רמב"ן בראשית יט, ח)

21. אלו שני דברים תקנו ישראל לאחר כשלוך הקרב הראשון, לפי הרמב"ן? (השלם)

- א. שאלו רשות מ _____ .
ב. בשאלתם לה' הוסיפו הפעם את המילה: " _____ " .
22. מדוע התיר ה' לישראל להלחם שוב נגד בנימין? _____
23. אם כן מדוע נהרגו מישראל גם בקרב השני? א. בטחו ב _____
ב. עדיין לא _____

קרא את קטע ה' מפרושי רמב"ן ורד"ק ואחר ענה על שאלה 24.

ה.

"וביום השלישי גזרו תענית ויצומו ויבכו לפני ה'" (פרק כ' פס' כ"ו)
והקריבו עולות לכפר על הרהורי הלב, אשר בטחו בזרועם.
והקריבו שלמים, והם שלמי תודה, כי ראו עצמם כאילו כולם פליטים
מחרב בנימין..."
(רמב"ן בראשית יט, ח)

"הפעם שאלו גם "אם אחדל?", והכוונה "שאם לא אצליח אחדל".
(רד"ק פרק כ' פס' כ"ח)

24. מדוע נצחו ישראל את בני בנימין בקרב השלישי?

- א. לדעת הרמב"ן: _____
ב. לדעת הרד"ק: _____

בהצלחה !!!

חזק חזק ונתחזק

יהי רצון וכמו שזכנו ה' לסיים ספר זה כן יעזרנו להתחיל ולסיים ספרים נוספים.